

Itä-Suomen hallinto-oikeus**Lausunto**

ISHAO/388/2024

21.3.2024

ISHAO-AK-2024-1373
Julkinen

rajavartiolaitos@raja.fi

VPRVLEoikeudellinenenosasto@raja.fi

Itä-Suomen hallinto-oikeuden lausunto sisäministeriön lausunto- pyyntöön 15.3.2024 VN/5349/2024 väliaikaisista toimenpiteistä vä- lineellistetyn maahantulon torjumiseksi

Hallituksen esitysluonnoksen mukaiseen lainsäädäntöön liittyy hallituksen esitysluonnoksesta ilmenevästi useaan perusoikeuteen, ihmisoikeuteen, kansainvälisten sopimusten määräyksiin ja voimassa olevaan eurooppaoikeuteen liittyviä riskitiriitoja ja ongelmia.

Itä-Suomen hallinto-oikeus kiinnittää erityisesti vakavaa huomiota siihen, mitä hallituksen esitysluonnoksessa on sanottu esitysluonnoksen ongelmallisuudesta tehokkaiden oikeussuojakeinojen ja perustuslain 21 §:n näkökulmasta. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan rajaviranomainen voisi käyttää summaarisen arvioinnin jälkeen harkintaansa maahanpääsyn epäämisessä ja maasta poistamisessa siten, että asiassa ei annettaisi hallintopäätöstä eikä toimenpiteisiin olisi mahdollista hakea muutosta. Hallinto-oikeus toteaa, että toimenpiteet kohdistuisivat usein haavoittuvassa asemassa oleviin, mahdollisesti viranomaisten käyttämä kieltä tai kieliä taitamattomiin henkilöihin sekä perus- ja ihmisoikeuksien ja kansainvälisten sopimusten kannalta herkälle alueelle. Esitysluonnoksen kohdassa 9.2.4 arvioidaan, että ehdotettu sääntely rajoittaisi merkittäväällä tavalla oikeutta oikeusturvaan ja oikeussuojakeinoihin ja se puuttuisi oikeusturvaperusoikeuden ydinalueeseen. Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole esitetty juurikaan hakijan oikeuksia tai viranomaisten toiminnan lainmukaisuuden valvontaa turvaavia muitakaan toimenpiteitä, joilla hallinnollisen menettelyn ja oikeusturvan puutetta voisi joiltain osin kompensoida. Asiassa on syytä tarkoin arvioida, mitkä ovat ne perusteet, jonka johdosta tällaiseen merkittävän poikkeamiseen, mah-

dollisesti perustuslain 73 §:ssä tarkoitetussa järjestyksessä eli ns. poikkeuslakina, olisi syytä ryhtyä. Hallinto-oikeus ei voi hallituksen esitysluonnoksen perusteella vakuuttaa poikkeamisen perusteista ja tarpeellisuudesta.

Hallinto-oikeus lisäksi huomauttaa, että esitysluonnoksessa on varsin yleisluonteisesti perusteltu sitä arviota, että jo käytettävissä olevat ja/tai ensisijaiseksi arvioidut toimenpiteet eivät olisi riittäviä. Näitä toimenpiteitä ovat hallituksen esitysluonnoksen mukaan etenkin kansainvälistä suojelua koskevien asioiden käsittelyn tehostaminen siihen osallistuvien viranomaisten ja tuomioistuinten sekä tilanteen hallintaan osallistuvien viranomaisten ja muiden tahojen resursseja vahvistamalla, käyttöön otettavaksi esitetty rajamenettely ja tarvittaessa säilönnön lisääminen. Hallituksen esitysluonnoksessa tuodaan esille näiden toimenpiteiden riittämättömyyden osalta muun ohella niiden kustannukset ja vaativat resurssit. Hallituksen esitysluonnoksen perusteella on kuitenkin epäselvää, kuinka paljon kustannuksia ja resursseja kyseisiin toimenpiteisiin ollaan valmis ohjaamaan ennen kuin toimenpiteet muuttuvat riittämättömäksi sen vuoksi, että niiden käytön tehostaminen aiheuttaisi liikaa kustannuksia tai tehostamisen edellyttämiin lisäresurssitarpeisiin ei muista syistä pystyttäisi vastaamaan.

Va. ylituomari

Karoliina Hyvärinen

